

REDACTIONEEL

Van de redactie

De redactie van het tijdschrift *Sociologie*, dat in 2005 ontstaan is uit een fusie van de tijdschriften (*Amsterdams*) *Sociologisch Tijdschrift* en de *Sociologische Gids*, heeft op grond van de bevindingen van de commissie-Baud, gerapporteerd in *Draaien om de werkelijkheid: Rapport over het antropologisch werk van prof. em. M.M.G. Bax* (2013) besloten de artikelen die Bax publiceerde in beide tijdschriften over de casussen Neerdonk en Medjugorje terug te trekken.

Over de casus 'Neerdonk' en het onderzoek in Brabant (1974-1989) van Bax oordeelt de commissie onder meer 'dat het onverantwoord en wetenschappelijk niet aanvaardbaar is om informatie van één sleutelinformant, die expliciet personen, plaatsen en gebeurtenissen heeft veranderd [...] als "waarheid" te presenteren' (Baud 2013: 19). Volgens de commissie 'kan zijn werkwijze als misleidend en wetenschappelijk wangedrag worden bestempeld. Het is zelfs niet onwaarschijnlijk dat Bax (grote delen van) het in zijn oratie opgetekende verhaal zelf samengesteld heeft' (ibid.: 20). Voorts constateert de commissie 'dat de empirische onderbouwing van het onderzoek van Bax in Brabant in het algemeen zowel misleidend, slordig als ethisch discutabel is' (ibid.).

Ten aanzien van de casus Medjugorje stelt de commissie 'grote vraagtekens bij de aard en de verantwoording van het veldwerk van Bax. Zij begrijpt de frustratie van lokale wetenschappers die zich beklagen dat zijn werk niet te controleren valt. Het is hierbij opvallend dat de commissie geen collega's of promovendi van Bax heeft gevonden die meer wisten te vertellen over het veldwerk of met wie Bax in het veld is geweest' (Baud 2013: 26). Met betrekking tot de 'kleine oorlog' in Medjugorje constateert de commissie dat Bax nu zelf erkent dat 'de getallen die hij noemde onjuist zijn' (ibid.: 27). Verder constateert de commissie dat 'De Boer en Jolić niet alleen een aantal andere aantoonbare onjuistheden [hebben] aangewezen in het relaas van Bax, maar ook onwaarschijnlijke interpretaties. Net als in zijn Brabants werk worden deze interpretaties door Bax met grote stelligheid als feiten gepresenteerd, terwijl in de gesprekken die de commissie met hem had, veelvuldig bleek dat het om assumpties of moeilijk te bewijzen interpretaties ging' (ibid.). Er is volgens de commissie sprake van 'slordige of misleidende methodes of interpretaties' (ibid.).

Alhoewel de commissie aangeeft 'onvoldoende bewijs' te hebben gevonden 'om deze in veel opzichten laakbare handelswijze te kunnen kwalificeren als wetenschapsfraude' (Baud 2013: 41) is het oordeel van de commissie over de casussen Neerdonk en Medjugorje voldoende reden voor de redactie van *Sociologie* om de negen respectievelijk twee artikelen die zijn verschenen in het (*Amsterdams*) *Sociologisch Tijdschrift* en de *Sociologische Gids* over de betreffende casussen terug te trekken. Het gaat om de volgende artikelen:

1984 'Officieel geloof' en 'volks geloof' in Noord-Brabant; veranderingen in opvattingen en gedragingen als uitdrukking van rivaliserende clericale regimes	<i>Sociologisch Tijdschrift</i> , 10: 621-647.
1985 Opstand op de Lindenburg; monastieke machtsverhoudingen in een ontwikkelingsperspectief	<i>Sociologische Gids</i> , 32(3): 178-195.
1987 Maria-verschijningen in Medjugorje: rivaliserende religieuze regimes en staatsvorming	<i>Sociologisch Tijdschrift</i> , 14(2): 195-223.
1989 De zieners van Medjugorje: professionalisering en beheersingsproblemen in een Joegoslavisch bedevaartscentrum	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 16(1): 3-19.
1990 Vrouwengekte in Medjugorje: duivelsterreur en pelgrimsdwang in een Joegoslavisch bedevaartsoord	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 17(1): 29-46.
1990 Religieus cliëntelisme in een Joegoslavische boerengemeenschap	<i>Sociologische Gids</i> , 37(2).
1991 De heiligen van Gomila: geloof en geweld in een Joegoslavische boerensamenleving	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 17(4): 111-138.
1992 Hoe de berg heilig werd: de politiek van sacralisering in een Joegoslavische gemeenschap	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 18(4): 3-23.
1993 Medjugorjes kleine oorlog: barbarisering in een Bosnische bedevaartplaats	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 20(1): 3-26.
1996 De doden van Surmanci: de lokale bronnen van 'de oorlog' in Bosnië-Herzegovina	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 23(2): 316-330.
1998 Maria en de mijnenwerpers van Medjugorje: de dynamiek van etnische zuivering in ruraal Bosnië-Herzegovina	<i>Amsterdams Sociologisch Tijdschrift</i> , 25(3): 371-394.
